

INTOSAI VE ECA'NIN KÜRESEL MALİ VE EKONOMİK KRİZE İLİŞKİN FAALİYETLERİ

Seher Özer ÜTÜK*

Yaşanan ve etkileri halen devam etmekte olan küresel mali ve ekonomik kriz, dünya Sayıştaylarının da önemli gündem maddelerinden birisini oluşturmaktadır. Zira kriz sadece hükümetlere değil, aynı zamanda ülke Sayıştaylarına da birtakım sorumluluklar yüklemektedir. Bu nedenle Uluslararası Sayıştaylar Birliği INTOSAI, bu alanda bir Görev Gücü oluşturarak küresel krizle mücadelede Sayıştaylara düşen görevler konusunda üyelerine katkıda bulunmayı hedeflerken, Avrupa Birliği Sayıştay (ECA) da düzenlediği uluslararası çalıştay ile bu alandaki bilgi ve deneyimlerin paylaşımına olanak sağlamıştır.

INTOSAI Küresel Mali Kriz Görev Gücünün Kuruluşu ve Faaliyetleri

Sayıştayların görev ve yetkileri, kendi ülkelerine ait yasal düzenlemeler çerçevesinde farklılık göstermekle birlikte, sahip oldukları elverişli konum sayesinde yaşanan bu krizi bağımsız ve objektif bir biçimde analiz ederek, krizle mücadele çabalarına katkıda bulunabilecekleri kuşkusuzdur. Bu düşüncelerle hareket eden INTOSAI Yönetim Kurulu, Kasım 2008'de Viyana'da yapılan 58 inci toplantısında aldığı kararla, "Küresel Mali Kriz Görev Gücünü" kurmuştur.

Amerika Birleşik Devletleri Sayıştay (GAO) başkanlığında kurulan Görev Gücünün 23 üyesi bulunmaktadır. Bunlar; Avusturya, Kanada, Şili, Çin, Kıbrıs, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Macaristan, Endonezya, İtalya,

---

* Tercüman, Sayıştay Başkanlığı

Bu çalışma, INTOSAI'nin resmi süreli yayın organı olan "International Journal of Government Auditing" adlı derginin Nisan 2009 sayısında yer alan makale ve haberden, INTOSAI'nin ve Avrupa Sayıştay (ECA)'nın resmi web sitelerinde (http://www.intosai.org/en/portal/committees_working_groups_task_forces/goal_3_knowledge_sharing/tfglobalfinancialcrisis/) ve http://eca.europa.eu/portal/page/portal/eca_main_pages/Agenda/agendadetailed) yer alan bilgilerden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Japonya, Kore, Meksika, Fas, Hollanda, Polonya, Rusya, Suudi Arabistan, Slovakya, İsveç, Birleşik Krallık ve Venezüella Sayıştaylarıdır.

Grubun Başkanlığı görevini üstlenen ABD Sayıştay tarafından bir görev tanımı belgesi hazırlanmış olup, bu belgede görev gücünün amaçları ve hedefleri, toplanma ve raporlama usulleri, üyelik ve yapılanma ile beklenen ürün ve çıktılarının neler olacağı belirlenmiştir. Hazırlanan bu dokümana ilişkin üyelerin görüş ve yorumlarını almak amacıyla, ABD Sayıştay tarafından bir telekonferans düzenlenmiş; bu konferans, ülkeler arası zaman farkı gözetilerek iki aşamalı olarak ve 23 üye Sayıştayın 17'sinin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Hazırlanan taslak dokümanda Görev Gücünün amaçları şu şekilde belirlenmiştir:

- Gelecekte yaşanacak olası mali krizlerin etkisinin azaltılmasında Sayıştaylara yardımcı olacak önerilerin hazırlanması,
- Mali düzenleyici sistemlerin izlenmesi ve denetlenmesinde kullanılmak üzere Sayıştaylara tahsis edilen kaynakların artırılması;
- Anahtar rol üstlenen uluslararası örgütler ile ilişkilerin geliştirilmesi.

Hem konferans öncesinde yazılı olarak hem de konferans esnasında sözlü olarak alınan görüş ve öneriler doğrultusunda Görev Gücünün amaç, hedef ve görev kapsamında birtakım düzenlemeler yapılmıştır. Konferansta ortaya konulan genel yaklaşım, görev kapsamının genişletilmesi yönünde olmuştur. Sadece münhasıran mali krizle ilgili hususların değil, bunun yanı sıra ekonomik teşvik paketlerinin de gözden geçirilmesi gibi başkaca hususların da kapsama alınması önerilmiştir. Yapılan öneriler arasında, Görev Gücünün kendi içerisinde konuşulan dil, denetim sistemi türleri ve mali-ekonomik konular itibarıyla alt gruplara ayrılması da bulunmakta idi. Görev Gücüne ilişkin tüm bilgi ve dokümanlara erişimin kolaylaştırılması amacıyla bir Web sayfası oluşturulması ve 2010'da Güney Afrika'da yapılacak INCOSAI toplantısında bir rapor sunulması da planlanmıştır. Telekonferansta alınan kararlar özetle şunlardır:

- Görev Gücünün görev tanımı kapsamının, ekonomik teşvik paketleri gibi daha geniş ekonomik hususları içerecek şekilde genişletilmesi;
- Birbiriyle bağlantılı hususlarda INTOSAI'nin Kamu Borçları Komitesi ve Temel Ulusal Göstergeler Çalışma Grubu ile işbirliği yapılması;

- Yakın bir gelecekte yüzyüze bir toplantının gerçekleştirilmesi;
- Sonraki toplantılarda kurulacak alt komitelerin tespit edilmesi;
- Gerektiğinde Görev Gücünün üyesi olmayan ülkelerin de kapsama alınması.

Avrupa Birliği Sayıştayının “Mali ve Ekonomik Krizde Avrupa Birliği Sayıştaylarının Rolü” Konulu Çalıştayı

Yüksek Denetim Dünyasında küresel mali ve ekonomik krize ilişkin diğer bir faaliyet de Şubat 2009'da Avrupa Birliği Sayıştayı (ECA) tarafından Lüksembourg'da düzenlenen çalıştay olmuştur. “*Mali ve Ekonomik Krizde Avrupa Birliği Sayıştaylarının Rolü*” konulu bu çalıştay, AB ülkeleri Yüksek Denetim Kurumları İrtibat Komitesinin girişimleri ile gerçekleştirildi.

Çalıştay öncesi ön hazırlık olarak, Avrupa Birliği, Almanya ve Norveç Sayıştaylarının işbirliği ile tüm üye ülke Sayıştaylarına bir anket formu gönderilmiştir. Anket sonuçları Almanya Sayıştayınca derlenerek bu çalıştayda sunulmuştur. Anketlerden elde edilen sonuçlara göre; Avrupa Birliği üyesi ülke Sayıştaylarının hepsi mali krizle mücadelede rol üslenirken; % 93'ü bu anlamda somut tedbirler de almıştır. Alınan tedbirlerin % 70'inin devlet garantileri; % 63'ünün ise yararlanıcı kurumların öz sermayesine katılım şeklinde gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca, katılımcıların % 70'i kurtarma paketleri üzerinde denetim yapma yetkisine sahip olduklarını ifade etmiştir.

Açılış konuşmasını Avrupa Sayıştayı Başkanı Sayın Vitor Caldeira'nın yaptığı çalıştaya ilişkin bilgiler, aynı zamanda İrtibat Komitesi Başkanı olan Macaristan Sayıştay Başkanı Dr. Arpad Kovacs tarafından verilmiştir. Avrupa Komisyonundan çalıştaya katılan Avrupa Politika Danışmanları Bürosu Genel Müdürü Sayın Vitor Gaspar ise, “Avrupa Ekonomik İyileştirme Planı” hakkında açıklamalar içeren bir konuşma yapmış; Hollanda, Almanya, İsveç, İngiltere, İspanya, Macaristan ve Portekiz Sayıştayları da kendi ülke deneyimlerini aktardıkları birer sunum gerçekleştirmişlerdir.

Çalıştayda ayrıca bankaların denetlenmesi, bu tür süreçlerde Sayıştayların potansiyel tavsiye verici rolleri ile raporlama usulleri gibi konular da tartışılmıştır. Katılımcılar, uluslararası bir işbirliği ile krizle mücadele edilmesi ve kısa vadeli tedbirlerin uzun vadeli amaçlarla uyumlu olması gerektiği görüşünde birleşmişlerdir. Çalıştayda alınan önemli kararlardan bir diğeri de, Avrupa Birliği üyesi ülke Sayıştaylarının bilgi ve tecrübe paylaşımlarının devam ettirilmesini sağlamak amacıyla bir uzmanlar ağının oluşturulması idi.